

**RIKSLØNNSNEMNDAS
KJENNELSE**

AV 12. SEPTEMBER 2000

I SAK 3/2000

**TVISTEN MELLOM
OLJEARBEIDERNES FELLESSAMMENSLUTNING OG
OLJEINDUSTRIENS LANDSFORENING
I FORBINDELSE MED TARIFFREVISJONEN 2000**

Rikslønnsnemndas kjennelse 3/2000

I	GENERELT.....	2
II	KJENNELSE.....	2
1.	Saksgangen fram til behandling i Rikslønnsnemnda.....	2
2.	Partenes påstander	4
2.1	Oljearbeidernes Fellessammenslutning	4
2.2	Oljeindustriens Landsforening.....	4
3.	Partenes anførsler	8
3.1	Oljearbeidernes Fellessammenslutning	8
3.1.1	Innledning	8
3.1.2	Streikeretten, Rikslønnsnemndas kompetanse og formålet med nemndsavgjørelsen.....	8
3.1.3	Tariffavtaler mellom partene og andre avtaler på området.....	9
3.1.4	Bakgrunn for konflikten	9
3.1.5	OFS' krav ved tariffoppgjøret 2000	9
3.2	Oljeindustriens Landsforening.....	11
3.2.1	Generelt.....	11
3.2.2	Økonomisk grunnlag for tariffoppgjørene 2000	12
3.2.3	Tariffoppgjøret, NHO – LO.....	13
3.2.4	Sokkeloppgjørene.....	14
3.2.5	Krav fra OFS og Lederne vedrørende pensjon.....	15
4.	Rikslønnsnemndas merknader.....	18
4.1	Økonomisk ramme for oppgjøret – tilbud og krav.....	18
4.2	Nærmere om den aktuelle tvist.....	19
4.2.1	Kravet fra Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS).....	19
4.2.2	Virkningstidspunkt.....	22
III	SLUTNING.....	23

I GENERELT

Twisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000.

Nemnda har hatt følgende sammensetning:

Sorenskriver Stein Husby, formann
Professor Steinar Strøm
Avdelingsdirektør Anne-Britt Evensen Norum
Direktør Gunnar Flaot, Næringslivets Hovedorganisasjon
Nestleder Jan Kr. Balstad, Landsorganisasjonen i Norge
Forbundsleder Terje Nustad, Oljearbeidernes Fellessammenslutning
Forhandlingsdirektør Jostein Gaasemyr, Oljeindustriens Landsforening

Med hjemmel i lov av 19. desember 1952 nr 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2 annet ledd er Terje Nustad, Oljearbeidernes Fellessammenslutning (heretter OFS) og Jostein Gaasemyr, Oljeindustriens Landsforening (heretter OLF) utpekt av partene i tvistene.

Etter samme lovs § 2 tredje ledd stemmer fra arbeidstakersiden Terje Nustad, og fra arbeidsgiversiden Jostein Gaasemyr.

Saken har vært behandlet sammen med sak 4/2000 slik at det har vært avholdt felles hovedforhandling og felles nemndsmøter.

Rådgiver Eli Mette Jarbo og rådgiver Kari T. Nordli har fungert som sekretærer for nemnda.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling 29. august 2000 og i nemndsmøter 29. og 31. august og 12. september 2000.

Etter at saken har vært drøftet i nevnte møter, avsa Rikslønnsnemnda 12. september 2000 denne

II KJENNELSE

1. SAKSGANGEN FRAM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA

Twisten er oppstått i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000. Forhandlingene om ny tariffavtale ble innledet 22. mai, men ble brutt uten resultat. Lederne og Oljearbeidernes Fellessammenslutning gikk til plassoppsigelse for sine medlemmer innen dette tariffområdet (Sokkeloverenskomsten). Plassoppsigelsene fra Lederne kom inn til Riksmeklingsmannen onsdag 24. mai 2000, og fra Oljearbeidernes Fellessammenslutning torsdag 25. mai 2000. Riksmeklingsmannen nedla 26. mai forbud

Rikslønnsnemndas kjennelse 3/2000

mot arbeidsstans og innkalte partene til mekling. Meklingen ble begjært hevet 5. juni med fristutløp fredag 9. juni 2000 kl. 24.00. Det lyktes ikke meklingsmannen å bringe partene til enighet, og meklingen ble avsluttet uten resultat.

Oljearbeidernes Fellessammenslutning tok deretter 144 medlemmer ut i streik fra lørdag 10. juni. Lederne tok fra samme dato ut 37 medlemmer ut i streik. Fredag 16. juni varslet Lederne opptrapping av streiken ved at ytterligere 25 medlemmer ble tatt ut i streik fra onsdag 21. juni kl 24.00.

Mandag 19. juni 2000 varslet Oljeindustriens Landsforening plassfratredelse (lockout) av de medlemmer i Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Lederne som ikke allerede var i streik. Plassfratredelsen ble gjort gjeldende fra fredag 23. juni 2000. Denne plassfratredelsen omfattet totalt 2003 medlemmer av OFS og 676 medlemmer av Lederne. Arbeidskonfliktene ville etter dette berøre hele den norske kontinentalsokkelen.

Ved provisorisk anordning av 23. juni 2000 ble det bestemt at arbeidstvistene skulle avgjøres av Rikslønnsnemnda. Anordningen har denne ordlyd:

Med hjemmel i Grunnloven § 17 blir det fastsatt:

§ 1

Twisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Twisten mellom Lederne og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 3

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvistene.

Reglene i lov av 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 4

Anordningen her trer i kraft straks.

2. PARTENES PÅSTANDER

Alle forslag til ny tekst er satt i kursiv.

2.1 Oljearbeidernes Fellessammenslutning

Oljearbeidernes Fellessammenslutning har nedlagt følgende påstand:

1. Nytt punkt IV i overenskomsten inntas:

”Partene inngår i utvalgsarbeid hvor alle relevante organ og organisasjoner på området inviteres til å delta. På bakgrunn av arbeidet i utvalget vil partene, på grunn av den fremlagte dokumentasjon om aldring og tap av helsesertifikat, myndighetenes pågående arbeid med pensjonsordninger illustrert ved innstillingen om foretakspensjon, bebudet innstilling om innskuddsbasert pensjon, sammen arbeide for å få lagt de nødvendige rammevilkår for å etablere en fleksibel pensjonsordning fra 57 år. Ordningen skal ha en ytelse på 66% av pensjonsgrunnlaget. Ordningen skal vedlikeholdes fram til 67 år som om vedkommende hadde vært i arbeid. Ordninger skal være etablert innen 1. juli 2001, og vil gjelde også for nye selskaper for å hindre konkurransevridning i framtidige anbudsrunder.”

2. Overenskomsten gjøres gjeldende fra 1. juni 2000.

2.2 Oljeindustriens Landsforening

Oljeindustriens Landsforening har nedlagt følgende påstand:

1. Sokkelavtalen med OFS forlenges til og med 31.05.02 med følgende endringer:

3.4. Endring av arbeidsplan og arbeidssted.

Nytt 6 ledd:

”Partene på den enkelte bedrift avtaler nærmere retningslinjer for praktiseringen av ovenstående bestemmelse. Retningslinjene skal ikke forringe etablert praksis i den enkelte bedrift eller være i strid med bestemmelsens ordlyd”.

Gjeldende 6 ledd blir nytt 7 ledd

4.1. Lønnsgruppeplassering

For forpleiningsbedriftene og forpleiningsansatte i operatørbedriftene gjelder:

Nytt pkt:

B1 Kokk, Baker og Konditor m/ fagbrev

B Renholdsleder

Annet ledd:

Lønnen for stuerter/forpleiningssjefer og fagleder fastsettes .....

For oljeboringsbedriftene gjelder:

Nytt pkt:

A RiggelElektriker

B1 Rigg mekaniker, Boreassistent

4.2. Lønnstabell

Det gis et generelt tillegg på kr 8700,- pr år tillagt lønnstabellens linje 2, dvs at tillegget er inklusiv sokkelkompensasjon og feriepenger.

Ny lønnstabell tas inn pkt 4.2

4.A. Bedriftstilpasset lønnsystem for operatørbedrifter

Nytt 7 ledd:

"Ordningen er en prøveordning for tariffperioden 2000 - 2002"

8. Skift/natttillegg

Nytt 1 og 2 ledd:

"For skift og nattarbeid utbetales et tillegg på kr. 38,50 pr time arbeidet i tidsrommet utenom dagarbeidstiden (jfr.pkt 3.1). Det betales ikke tillegg for timer som er godtgjort med overtidsbetaling i.h.t. pkt 6.2 (arbeid utover 12 timer i døgnet).

Ved behov for konferansetid mellom arbeidstakere på minimum 15 minutter pr skift innenfor helkontinuerlige skiftordninger er skift-/natttillegget kr 43,50 pr time"

12. Ferie og feriepenger

Nytt 5 ledd:

"Avtalefestet ferie gis iht bilag. Tilsvarende NHO – LO

Merknad:

Avtalefestet ferie avvikles i friperiodene i løpet av ferieåret.

Fra 01.01.01:

Som følge av utvidet ferie fremkommer lønnstabellens linje 1 ved å dele lønnstabellens linje 2 med faktor 1,111

Fra 01.01.02:

Som følge av utvidet ferie fremkommer lønnstabellens linje 1 ved å dele lønnstabellens linje 2 med faktor 1,12

De sentrale parter har i årets oppgjør blitt enige om at for sokkeloverenskomstene skal den avtalefestede ferie legges i arbeidssyklusenes friperioder. Med arbeidsplaner 2-3-2-4 innebærer dette at den gjennomsnittlige årlige arbeidstid i år 2002 vil være 11 timer lenger enn tariffert arbeidstid. Fra 01.01.02 kompenseres det gjennomsnittlige antall

Rikslønnsnemndas kjennelse 3/2000

timer iht. fastlagt turnusplan utover 1582 timer med en fast kompensasjon på 11 overtidstimer i det enkelte år.

Knyttet til eldre arbeidstakere og arbeidstakere med nedsatt helse kan partene lokalt etablere arbeidsrotasjoner med færre arbeidede timer enn et normalt årsverk. Slike rotasjoner må baseres på at partene på den enkelte bedrift inngår avtale om at for lite arbeidet tid skal avregnes ved at det gjøres fradrag i lønn som tilsvarer timereduksjonen. Tilsvarende må gjelde dersom slike ordninger gjennomføres utfra andre behov.”

14. Helligdagsgodtgjørelse.

Nytt første ledd:

”Ansatte som er på sokkelen på følgende dager godtgjøres med kr 1.250,- pr dag:”

28. ” Lønnstillegg 2001” (Erstatter gammelt pkt 28, Reguleringsbestemmelse)
”Generelt tillegg kr 1,- pr time”

Nytt pkt 29.

”Fleksibilitet

Der partene lokalt er enige om det, kan det som en forsøksordning iverksettes bedriftstilpassede ordninger som går ut over overenskomstens bestemmelser for så vidt gjelder arbeidstid og godtgjørelser for dette. Slike ordninger skal forelegges forbund og landsforening til godkjennelse.

Det er adgang til å gjennomsnittsberegne arbeidstiden etter reglene i Arbeidsmiljølovens § 47. Tariffavtalens parter kan bidra til at slike avtaler etableres.

Det kan foreligge individuelle behov for avvikende arbeidstidsordninger, fritidsønsker m.v. Slike ordninger avtales med den enkelte eller de tillitsvalgte, for eksempel i form av gjennomsnittsberegnet arbeidstid eller timekontoordning. Individuelle avtaler står tilbake for avtaler inngått med de tillitsvalgte.”

31 Ikrafttreden - varighet

Overenskomsten gjelder fra tidspunktet for Rikslønnsnemndas kjennelse til og med 31.05.2002 og videre ett år om gangen dersom ikke en av partene skriftlig har sagt avtalen opp med to – 2 – måneders varsel.

32 Overenskomstens omfang

Denne overenskomst omfatter for tiden følgende bedrifter:

Operatørbedrifter:

BP Amoco Norge UA

Elf Petroleum Norge as

Statoil

Norsk Hydro ASA

A/S Norske Shell

Esso Norge AS

Oljeboringsbedrifter:

Procon Drilling Services AS

Forpleiningsbedrifter:

Eurest Support Services AS

Universal Kelvin Norway AS

BILAG

Nytt:

Avtalefestet ferie

2. Protokolltilførsel (tas ikke inn i sokkelavtalen):

Prinsipalt:

Oljeindustriens omdømme:

Partene er enige om at 20 øre pr time for OFS's medlemmer omfattet av Sokkeloverenskomstene (284) benyttes til opprettelse av en ordning som gjennom informasjonsvirksomhet skal bidra til å styrke oljeindustriens omdømme og langsiktige rekrutteringsgrunnlag. Ordningen omfatter ikke etter- og videreutdanning.

Ihht ovenstående innbetaler den enkelte bedrift til OFS kr 420,- pr. medlem i OFS pr 1 oktober hvert år i tariffperioden

Partene fastsetter nærmere den praktiske gjennomføring av ordningen
Ordningen utprøves i tariffperioden og bortfaller dersom partene ikke enes om å videreføre den.

Subsidiært:

20 øre pr time omregnet til kr 420,- pr år overføres til medlemmer av OFS som omfattes av sokkelavtalene som et kontantbeløp pr 01.10 hver år i tariffperioden

3. Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt. Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for ansatte som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer mv. for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
5. Øvrige krav fremsatt av OFS avvises.

3. PARTENES ANFØRSLER

Anførslene i det følgende bygger på partenes egne fremstillinger.

3.1 Oljearbeidernes Fellessammenslutning

3.1.1 Innledning

Yrkesorganisasjonens Sentralforbund/Oljearbeidernes Fellessammenslutning (YS/OFS) på den ene side og Næringslivets Hovedorganisasjon og Oljeindustriens Landsforening (NHO/OLF) på den annen hadde utløp på overenskomst av 1998 mellom partene den 31. mai 2000.

Krav ble utvekslet 15. mai 2000. Forhandlinger startet 22. mai. Partene kom ikke fram til enighet om ny tariffavtale. Forhandlingene ble brutt 24. mai. Det ble derfor iverksatt arbeidskamp fra midnatt den 9. juni ved at OFS tok ut 144 medlemmer på Åsgard B, Draugen og Heimdal i streik.

Den 19. juni varslet NHO lockout for samtlige av OFS' medlemmer på sokkelen midnatt fra fredag 23. juni.

Regjeringen forbød arbeidskampen og henviste tvisten til tvungen voldgift ved sin provisoriske anordning av 23. juni 2000.

Den provisoriske anordning trådte i kraft umiddelbart, og arbeidet ble gjenopptatt. Regjeringens forbud mot arbeidsstans og henvisning av tvisten til tvungen voldgift ble begrunnet med at lockouten ville føre til stans i olje- og gassproduksjon. Konflikten vil føre til stans i leveransekontrakter og ha konsekvenser for Norges troverdighet som gassleverandør. Regjeringen antar at bruken av voldgift er innefor rammen av de konvensjoner Norge har vedtatt, og viser til Høyesteretts dom mot OFS fra 1997. Selv om dette ikke medfører riktighet mener regjeringen uansett at det er nødvendig å stanse konflikten. Tvisten for Rikslønnsnemnda behandles etter reglene i lov av 19. desember 1952.

3.1.2 Streikeretten, Rikslønnsnemndas kompetanse og formålet med nemndsavgjørelsen.

YS/OFS anfører at den provisoriske anordning er i strid med streikeretten i det den forbyr all arbeidskamp. OFS viser her til tidligere klagesaker for ILO og til den verserende sak for Den Europeiske Menneskerettighetsdomstol om brudd på art. 11, fagforeningsfriheten/streikeretten og konvensjoner om dette. Rikslønnsnemndas mandat er således gitt på et ulovlig og ugyldig grunnlag. Det er 10. gang lønnsnemnd er nyttet mot OFS. Alle hovedoppgjør, med unntak av 1992, 1996 og 1998 er avgjort på denne måte.

Rikslønnsnemndas kompetanse er angitt i loven og i den provisoriske anordning. Nemnda er gitt myndighet til å fastsette ny tariffavtale/overenskomst mellom partene. Etter OFS' syn må Rikslønnsnemnda nå komme arbeidstakerne i møte på kravet om pensjonsalder. Problemet blir mer akutt når flere arbeidstakere når den aldersgruppe en krever pensjon for, og faller ut av arbeidslivet. Jeg viser her til det vedlagte materialet. OFS anser det ikke som en løsning om Rikslønnsnemnda nok en gang skyver problemet foran seg.

Verken loven eller den provisoriske anordning legger som sådan begrensninger i Rikslønnsnemndas mandat.

3.1.3 Tariffavtaler mellom partene og andre avtaler på området

I tillegg til den utløpte overenskomst er partene bundet av Hovedavtalen. I tillegg er det lokalavtaler i tariffområdet for den aktuelle revisjon.

Tariffavtalen mellom Lederne og NHO/OLF er også gjenstand for behandling i Rikslønnsnemnda.

Mellom NHO/OLF og LO/NOPEF er det inngått ny overenskomst som omfatter det samme området og det samme personell som OFS organiserer. NOPEF hadde sentrale rammer fastlagt og hadde ingen egentlig forhandlingsfrihet i dette oppgjør.

OFS har forstått motparten slik at den vil nedlegge påstand for OFS identisk med overenskomsten inngått med LO/NOPEF. Denne avtalen bryter med de forutsetninger YS/OFS og NHO/OLF var enige om i 98-overenskomsten (jf 4A nr. 2).

3.1.4 Bakgrunn for konflikten

Myndighetenes konsekvente bruk av lønnsnemnd mot OFS i interessedvister har skapt en situasjon hvor NHO regelmessig framprovoserer bruk av lønnsnemnd. Dette fører til at arbeidsgiverne ikke har vilje til å inngå i reelle diskusjoner for å løse de problemer partenes krav i tariffoppgjøret er uttrykk for. Forhandlingene blir ikke reelle for arbeidsgiverne idet OFS ikke har frihet til å nytte arbeidskamp mot oljeindustrien for å nå fram til ny avtale. Den frie forhandlingsrett er fratatt oljearbeiderne, og det udemokratiske regimet som derved etableres viser seg ute av stand til å løse industriens problemer.

Arbeid i oljesektoren i Nordsjøen er av en slik art at de langt fleste arbeidere støtes ut før de når pensjonsalder. Lavere og fleksibel pensjonsalder har derfor vært et krav fra OFS siden 1980. Kravet har aldri blitt imøtekommet. Særaldersgrensen på 65 år ble innført som en administrativ ordning etter Rikslønnsnemndas kjennelse i 1982. OFS kjenner til tilfelle hvor arbeidsgiver har truet med å avskaffe ordningen. Andre selskaper har ikke innført fullgod ordning.

AFP-ordningen ble innført i 1988 med anledning til fratreden ved 64 år. Aldersgrensen ble senket i 1997 til 62 år. Ordningen omfatter ikke grupper med lavere pensjonsalder enn 67 år.

Det er derfor nødvendig å få innført en ordning med fleksibel pensjonsordning som gir arbeidstaker rett til fratreden fra 57 år på akseptable økonomiske vilkår, og som sikrer hans pensjon etter 67 år. I motsatt fall vil det heller ikke bli ro i industrien.

OFS viser også til den underskriftskampanje som oppsto spontant i Nordsjøen, og som på kort tid ga over 5000 underskrifter for kravet om lavere pensjonsalder.

3.1.5 OFS' krav ved tariffoppgjøret 2000

NHO/OLF fremmet krav om øket fleksibilitet, dvs. forringing av arbeidstidsbestemmelser, mindre forutsigbarhet og derved økt belastning.

OFS fremmet *kun ett* krav ved årets tariffoppgjør; fleksibel pensjonsalder fra 57 år. Kravet ble modifisert under mekling til krav om et forpliktende utvalgsarbeid, jf OFS' påstand. OFS' krav er som nevnt gammelt. Begrunnelsen for kravet er knyttet til den realitet at nesten ingen oljearbeidere vil oppnå å stå i stilling i Nordsjøen til 65 eller 67 år. Det vises her til de framlagte vedlegg som til fulle illustrerer dette. Industrien som helhet har svært god inntjening. De aktuelle utsikter for virksomheten på norsk sektor er positive. Lønnsutgiftene er bagatellmessige i forhold til andre utgifter og investeringer. Den økning en akseptabel pensjonsordning vil innebære vil knapt være merkbar for oljebransjen som helhet. Når virkeligheten er at eldre arbeidstakere støtes ut, blir spørsmålet hvem som skal bære kostnadene ved dette forbruk av arbeidere. Arbeiderne, kommune og folketrygd eller den som forbruker – oljevirksomheten.

At OFS gis medhold i sitt krav kan heller ikke sees på som et brudd med den "solidariske inntektspolitikk" i det man tar sikte på å løse et problem som ikke gir økning i lønn eller i kjøpekraft som lønnsinntaker, men løser et alvorlig sosialt problem. Uansett er det nødvendig å innfri kravet.

Et annet moment er at så lenge pensjonsspørsmålet ikke er regulert som en felles/kollektiv ordning, kan det bli konkurransevridende. NHO/OLF avviste kravet. De forneker problemet og viser ellers til AFP-ordninger. Det har også vært anført at poenget ikke er å gi lavere pensjonsalder, men å sørge for at arbeidstakerne står til den ordinære pensjonsalder. Arbeidsgiverne har på de siste 20 år heller ikke gjennomført tiltak offshore som gjør at arbeidstakere ikke støtes ut. Tvert om synes utstøtningsraten å øke. Dette selv om partene tidligere har hatt utvalg for å utrede problemstillinger vedrørende eldre arbeidstakere. I bilag 3 i prosesskrivet fra OFS framkommer en anførsel fra OLF om at sokkelvirksomheten ikke er sammenlignbar med virksomhet på land. Anførselen er knyttet til punkt 24 i overenskomsten; eldre arbeidstakere, men ikke direkte til pensjonsalder. Karakteristikken av industriens særegne karakter er imidlertid riktig. Industrien må da også bære kostnadene ved den særegne produksjonsmåte, og ikke dytte disse over på den enkelte arbeidstaker og samfunnets sosial- og trygdebudsjetter.

I tillegg peker OFS på kravene til helsegodkjenning. Oljeindustrien er alene om dette krav. Utstøting av arbeidstakere skjer også ved at de mister helsegodkjenning. I tillegg møter arbeidstakerne helsekrav knyttet til beredskapsfunksjoner.

På overstående bakgrunn er det nødvendig at Rikslønnsnemnda gir OFS medhold. Retten til ytterligere anførsler forbeholdes til etter NHO/OLFs innlegg.

3.2 Oljeindustriens Landsforening

3.2.1 Generelt

Sokkelavtalene med OFS og Lederne omfatter i underkant av 3000 organiserte arbeidstakere. OFS har vel 2000 medlemmer og Lederne ca 680 medlemmer. I tillegg er det innenfor dette området ca 3400 organiserte arbeidstakere tilknyttet NOPEF/LO. Avtalen med NOPEF er ferdigforhandlet for de neste 2 år.

Bedriftene som omfattes av sokkelavtalene er oljeselskapene BP, ELF, ESSO, Norsk Hydro, Norske Shell, Phillips Petroleum og Statoil, borebedriften Procon Drilling Services og forpleiningsbedriftene Eurest Support Services og Universal Kelvin.

Flere av sokkeloppgjørene er tidligere fastsatt av Rikslønnsnemnda, senest i 1994 i oppgjørene med OFS og Lederne (den gang NALF).

Ved sokkeloppgjørene forhandler OLF parallelt med 3 konkurrerende fagforeninger (NOPEF, OFS og Lederne) som profilerer seg ulikt og fremmer ulike krav. OLF har et klart standpunkt om at lønns- og arbeidsvilkårene i henhold til disse 3 tariffavtalene skal være uavhengig av den enkelte arbeidstakers organisasjonstilknytning. Dette gir begrensede muligheter med hensyn til å finne forhandlingsløsninger som er tilfredsstillende for alle 3 organisasjonene.

OLF har lagt frem et tilbud til OFS og Lederne som er i samsvar med det som er gitt alle andre arbeidstakere i NHO – området.

OLF legger til grunn at det ikke er spesielle omstendigheter ved disse to oppgjørene som skulle tilsi at det er grunnlag for å gå utover de rammer som er lagt til grunn ved årets oppgjør i NHO området.

I den forbindelse vises det til en uttalelse fra Rikslønnsnemnda i tvisten med OFS og NALF i 1994 på henholdsvis side 37 og 39 hvor tilsvarende problemstilling var fremme og hvor det bl.a. ble uttalt at: ” *det må foreligge helt uvanlige omstendigheter dersom disse medlemmer (Rieber-Mohn, Evensen og Strøm) skal kunne forsvare å gå utover den moderate ramme som er lagt til grunn ved årets lønnsoppgjør*”. Nemnda la til grunn at slike uvanlige omstendigheter ikke lå til grunn for OFS og NALF's vedkommende i 1994.

Ved årets oppgjør fremmet OFS og Lederne i det vesentlige det samme kravet vedr. pensjon som Rikslønnsnemnda behandlet i 1994.

OLF legger til grunn at det ikke er grunnlag for en aldersgrense på sokkelen som er lavere enn 62 år som følger av Avtalefestet Pensjonsordning (AFP) og gjeldende særaldersgrense på 65 år.

Kostnadene av kravene går dessuten langt utover rammene for årets oppgjør.

Det burde derfor være åpenbart for OFS og Lederne at OLF ikke kunne innfri kravet om pensjon.

I den forbindelse vises til Rikslønnsnemnda i 1994 i tvisten med OFS på side 38 hvor samme tema er berørt og hvor nemnda uttaler at: *"OFS har en tilbøyelighet til å presentere og prioritere krav som de må forstå arbeidsgiversiden ikke uten videre kan innfri av økonomiske og andre årsaker"*.

Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen må etter OLFs oppfatning vurderes i bred sosialpolitisk sammenheng hvor bla forholdet til andre gruppers særaldersgrense inngår. Rikslønnsnemnda kan derfor ikke være den rette instans til å foreta en slik vurdering.

3.2.2 Økonomisk grunnlag for tariffoppgjørene 2000

OLF legger til grunn at det er den økonomiske situasjonen slik den fremsto i forkant av årets tariffoppgjør på nyåret som må ligge til grunn for Rikslønnsnemndas vurdering.

Det følger av Finansminister Gudmund Restads redegjørelse i Regjeringens kontaktutvalg 04.02.00:

"Det inntektspolitiske samarbeidet har vært en sentral del av den økonomiske politikken i Norge gjennom hele etterkrigstiden. Samarbeidet har bidratt til å opprettholde et konkurransedyktig næringsliv. Vi har hatt lav ledighet og høy sysselsetting over lang tid. Inntektspolitikken står nå overfor flere og til dels nye utfordringer:

Internasjonalt legges det stadig større vekt på å holde stabile priser. Den kostnadmessige konkurranseevnen kan over tid bare opprettholdes med en tilsvarende lav lønns- og prisvekst i vårt eget land.

Nasjonalt har et stramt arbeidsmarked gjort det mer krevende å videreføre en linje med moderat lønns- og prisvekst.

Veksten i norsk økonomi er nå forholdsvis lav. Det er fortsatt betydelig press i store deler av økonomien. Det er mangel på arbeidskraft i private tjenesteytende næringer og i offentlig sektor. En hovedutfordring i den økonomiske politikken er å få pris- og kostnadsveksten ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Dette er nødvendig for å opprettholde høy sysselsetting og lav arbeidsledighet også på lang sikt"

Arntsen-utvalget uttaler følgende i Utvalgets vurdering på side 78:

"I kapittel 4 har utvalget omtalt de økonomiske utsiktene for 1999 og år 2000. Det fremgår her at de negative utsiktene for arbeidsmarkedet nå er mer alvorlig enn det som i høst ble

beskrevet i Nasjonalbudsjettet for 1999. For å snu denne utviklingen i mer positiv retning er det nødvendig med en felles innsats fra myndighetene og partene i arbeidslivet for å gjenreise de positive elementene i Solidaritetsalternativet.

Partene i arbeidslivet må på sin side bidra til å sikre at kostnadsutviklingen raskt kommer ned på linje med handelspartene. OECD har anslått lønnsveksten hos våre handelspartnere til 3 ¼ pst. I 1999 og 3 ½ pst. I 2000. I kapittel 3 er lønnsveksten i Norge fra 1997 til 1998 og overhenget til 1999 anslått til henholdsvis 6 ¼ pst og 3 ¼ pst. Dette stiller den norske lønnsforhandlingsmodellen overfor store utfordringer. Ambisjonsnivået må være at en i løpet av de nærmeste to årene bringer lønnsveksten i Norge ned på samme veksttakt som hos våre handelspartnere. For å klare dette mener utvalget at lønnsveksten fra 1998 til 1999 ikke bør bli høyere enn om lag 4 ½ pst. For derigjennom å komme ned på nivå med våre handelspartnere året etter. Deretter bør lønnsveksten ligge på linje med våre handelspartnere.”

Det følger av NHOs Hovedstyres vedtak 25.02.00 i oppsummeringen pkt 8:

Den lokale og sentrale lønnspolitikk skal føres i samsvar med de forutsetninger som partene sluttet seg til gjennom Riksmeklingsmannens vedtatte forslag til oppgjør for 1999, og som også er nedfelt i Arntsen-utvalgets innstilling. Det vil si at den alminnelige lønnsvekst må bringes på linje med våre handelspartnere.

Hovedstyret viser videre til Rapport nr 1 for 2000 fra Det Tekniske beregningsutvalg og uttaler:

”Gjennomsnittlig årslønnsvekst i 1999 for alle grupper under ett anslås å være 4 ¾ pst., mot 6,2 pst i 1988. Det inntektspolitiske samarbeidet som ble etablert gjennom Arntsen-utvalget har dermed lyktes så langt. Men et krafttak må tas også i 2000. De seneste prognosene fra OECD og andre internasjonale økonomiske analysesentre, forutsetter en lønnsvekst hos Norges handelspartnere i området 3 – 3 ¼ pst i 2000. Disse prognosene er blitt nedjustert etter hvert som 2000 nærmet seg. Hovedstyret legger derfor til grunn at dette betyr at målet for lønnsveksten i Norge må ligge i samme område.”

3.2.3 Tariffoppgjøret, NHO – LO

Årets lønnsoppgjør omfattet alle tariffavtalene mellom LO og NHO som har utløp i første halvår 2000. Oppgjøret omfattet ca 150 avtaler. Avtalene er av varierende størrelse fra enkeltbedrifter til store avtaleområder med opp til ca 40 000 organiserte arbeidstakere. Samlet omfattet oppgjøret ca 200 000 organiserte arbeidstakere.

Foran lønnsoppgjøret i 1999 hadde Regjeringen - i samarbeid med arbeidslivets parter - nedsatt et utvalg for å legge grunnlag for mer moderate oppgjør i årene fremover (Arntsen-utvalget). Utvalget konkluderte med at samtlige parter hadde som ambisjonsnivå å bringe lønnsveksten i Norge ned på samme veksttakt som handelspartnere. Målet var å nå dette i løpet av de nærmeste 2 år. For å klare det måtte lønnsveksten fra 98 til 99 ikke overstige ca 4,5 %. Resultatet i 1999 ble en lønnsvekst på

4,7 %. Prognosene for lønnsveksten hos Norges handelspartnere var i 2000 beregnet til i underkant av 3,5 % .

3.2.3.1 Forhandlinger – megling

LO – NHO var i utgangspunktet enige om at forhandlingene og eventuell megling skulle være avsluttet 1. april . Denne dato er avtaleutløp for de fleste og største avtalene. Foruten økonomi dreiet forhandlingene seg i hovedsak om temaene ferie/fritid/fleksibilitet, kompetanseutvikling og likestilling/likelønn. Partene ble enige om å avsette 20 øre per time til forbundsvise forhandlinger på den enkelte avtale. Riksmeglingsmannen la frem et samlet forslag til avtale som begge parter anbefalte natt til 1.april.

3.2.3.2 Streik

Uravstemmingen endte med et klart nei til meklingsforslaget. Streiken startet den 3.mai med ca 84 000 arbeidstakere. Senere ble det meddelt opptrapping med ytterligere 10 000 fra 9.mai I første pulje ble alle arbeidstakerne i verkstedindustrien, kjemisk/teknisk industri og vaktelskaper tatt ut i streik. I tillegg ble det tatt ut en rekke hoteller, enkeltbedrifter i næringsmiddelindustrien, transportsektoren, basevirksomhet, med videre.

3.2.3.3 Løsning

Partene ble kalt inn til ny megling 8.mai etter at det gjennom underhåndskontakt hadde blitt konstatert grunnlag for nye forhandlinger. Natt til 9.mai - før opptrappingen startet – ble det lagt frem et nytt meglingsforslag som ble enstemmig anbefalt på begge sider. Forslaget hadde en totalramme på 4,56 % i årslønnsvekst og endringene gikk i hovedsak på følgende områder:
det generelle tillegget ble øket til kr. 1,50 i 2000 og til kr. 1,- i 2001
lavlønns-/likelønns tillegg i intervallet 92 – 87,1 % ble øket til kr. 1,50
” ” i ” lavere enn 87 % ble øket til kr. 2,-
ferien ble fremskyndet slik at 2 dager gis i 2001 og 2 dager i 2002
avtaleperiodens lengde ble 2 år.

3.2.4 Sokkeloppgjørene

I sokkeloppgjørene 2000 førte OLF parallelle forhandlinger med NOPEF (Norsk Olje og Petrokjemisk Fagforbund), OFS og Lederne i tiden 15 og 22-24.05.00. Det ble oppnådd enighet mellom OLF og NOPEF. OFS og Lederne brøt forhandlingene og meddelte plassoppsigelse for samtlige medlemmer omfattet av sokkelavtalene.

Det ble meklet i oppgjøret med OFS og Lederne 03-09.06.00. OFS og Lederne brøt meklingen og meddelte plassfratredelse.

Rikslønnsnemndas kjennelse 3/2000

OFS tok medlemmer på arbeidsstedene Statoil og Eurest/Åsgard B, Shell/Draugen og Hydro/Heimdal ut i streik i tiden 10-23.06.00.

Lederne tok medlemmer på arbeidsstedene Statoil/Åsgard B og Shell/Draugen ut i streik i tiden 10-23.06.00. Lederne utvidet deretter streiken til også å omfatte PPCoN/Ekofisk 2/4B i perioden 22-23.06.00.

OLF meddelte plassfratredelse for samtlige medlemmer av OFS og Lederne omfattet av sokkelavtalene med virkning fra 24.06.00. Lockout ble ikke iverksatt.

Fredag 23.06.00 ble det ved provisorisk anordning i ekstraordinært statsråd vedtatt lønnsnemnd behandling av arbeidstvistene mellom partene. Anordningen har følgende ordlyd, sitat:

Med hjemmel i Grunnloven §17 blir det fastsatt:

§1

Twisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda

§2

Twisten mellom Lederne og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1.juni 2000 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda

§3 Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvistene

Reglene i lov av 19.desember 1952 nr 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse

§4

Anordningen trer i kraft straks

3.2.5 Krav fra OFS og Lederne vedrørende pensjon.

OFS fremmet ved åpningen av forhandlingene følgende krav:

Pensjon:

OFS krever en fleksibel kollektiv pensjonsavtale med rett til å fratrukke ved 57 til 62 år.

Ordningen skal ha en ytelse på 66% av pensjonsgrunnlaget.

Tjenstepensjonsordningen skal vedlikeholdes frem til 67 år som om vedkommende hadde vært i arbeide

Med forbehold om ytterligere/endrede krav

Lederne fremmet ved åpningen av forhandlingene følgende krav vedr. pensjon:

Pensjonsalder:

Lederne krever at alminnelig pensjonsalder på norsk sokkel settes ned til 60 år. Opptjeningsstid justeres tilsvarende.

Lederne mener allikevel at det bør legges vekt på fleksibilitet med mulighet for pensjonsalder fra 57 år og utover alminnelig pensjonsalder. Dette er spesielt viktig for skiftgående personell.

Lederne mener at pensjonsalderen bør ha basis i den enkeltes faktiske forhold. Det betyr at hvis en arbeidstaker får alvorlige problem med helsen eksempelvis fra 55 år, bør han eller hun automatisk få innvilget førtidspensjon

Under meklingen fremla OFS og Lederne følgende:

Felles innstilling fra Lederne og OFS:

Partene viser til det utredningsarbeid som er dokumentert i forbindelse med meklingen, senest undersøkelsen fra Eurest offentliggjort i disse dager, og er enige om at bransjen har et problem i forhold til aldring og tap av helsesertifikater.

På denne bakgrunn vil partene initiere et utvalgsarbeid hvor alle relevante organisasjoner på området inviteres til å delta. I dette utvalget vil partene på bakgrunn av den fremlagte dokumentasjon vedrørende aldring og tap av helsesertifikater, myndighetenes pågående arbeid i forhold til pensjon, illustrert i nylig fremlagt innstilling til foretakspensjon, bebudet innstilling vedrørende innskuddsbasert pensjon, spørsmål om førtidspensjonsordninger og særaldersgrenser, sammen arbeide for å få lagt de nødvendige rammevilkår på plass for å kunne etablere fleksible pensjonsordninger fra +/- 60 år.

Utvalget skal også i tariffperioden sørge for en nødvendig tilpasning/koordinering av gjeldende pensjonsavtaler i selskapene med sikte på å sikre akseptable løsninger i forhold til fratredelse og ytelse med dette utgangspunktet.

Slike avtaler skal være etablert innen 01.12.2000/innen utgangen av tariffperioden, og vil også måtte gjelde for nye selskaper i fremtidige anbudsrunder for å hindre konkurransevridning.

Kravene fremsatt ved forhandlingene og i mekling er ulikt formulert og har ulike nyanser. Det vesentlige her er at OFS og Lederne har fremmet krav om pensjonsordning med lavere aldersgrense enn det som gjelder i NHO området for øvrig.

OLF legger til grunn at virksomheten på sokkelen inngår som en del av norsk industri og må reguleres iht de regler som gjelder generelt for industrien.

De økonomiske konsekvensene av kravet om lavere pensjon går langt utover rammene for årets oppgjør.

Det er etter OLFs oppfatning ikke grunnlag for avtalefestet pensjonsalder på sokkelen lavere enn 62 år.

OLF's standpunkter er hovedsakelig bygget på følgende:

Ansatte omfattet av sokkelavtalene har rett til å fratre ved fylte 62 år iht gjeldende AFP ordning. I tillegg har de fleste av bedriftene omfattet av sokkelavtalene administrative ordninger der det gis gavepensjon på 1G i tillegg til det AFP ordningen gir. Dette bl.a for å gjøre AFP ordningen attraktiv for sokkelansatte sett i lys av det høye lønnsnivået på ca kr 450 000,- per år.

Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen må vurderes i bred sosialpolitisk sammenheng hvor bla forholdet til andre gruppers særaldersgrense inngår.

Det pågår for tiden et omfattende arbeid i offentlig regi knyttet til fremtidige rammebetingelser for pensjon.

Stortinget har allerede vedtatt Lov om foretakspensjon. Til høsten 2000 vil Stortinget også behandle Lov om innskuddspensjon. Sistnevnte lov vil gi anledning til å etablere helt nye pensjonsordninger som bl.a. gir større potensiale for fleksible løsninger enn det vi hittil har hatt.

På denne bakgrunn vil det etter OLFs oppfatning være direkte galt at Rikslønnsnemnda nå realitetsvurderer pensjonsforholdene på sokkelen. Det kan i den forbindelse også henvises til Rikslønnsnemnda i 1994 i tvisten med NALF og OFS på henholdsvis side 46 og 48 hvor det bl.a. er uttalt at *"Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen må vurderes i bred sosialpolitisk sammenheng hvor bla forholdet til andre gruppers særaldersgrense inngår. Disse medlemmer (Rieber-Mohn, Evensen og Strøm) kan ikke se at Rikslønnsnemnda er den rette instans til å foreta en slik vurdering"*.

På møte i Regjeringens Kontaktutvalg 04.02.00 var det enighet om å etablere et bredt samarbeid mellom Regjeringen og partene i arbeidslivet. Arbeidet skal ta sikte på å snu utviklingen bort fra stadig tidligere avslutning på yrkeslivet og å hindre at 62 år blir den vanlige pensjonsalder i norsk arbeidsliv. Det vises her til brev 31.03.00 om Seniorpolitikk – samarbeid mellom Regjeringen og partene som inngår som del av det sentrale tariffoppgjøret 2000 mellom LO og NHO.

OLF legger til grunn at den samme utfordringen gjelder for sokkelområdet. OFS er representert i Regjeringens Kontaktutvalg via YS. Det foreligger ingen særmerknader for sokkelen.

OLF legger til grunn at etablering av ny særaldersgrense skje ved lovgivning på et bredt sosialpolitisk grunnlag og ikke ved tariffoppgjør. Det siste vil virke tilfeldig da sokkelavtalene bare dekker deler av arbeidet på sokkelen.

Myndighetene har for øvrig ikke gitt signaler om at det er grunnlag for å etablere ny særaldersgrense for arbeid på sokkelen lavere enn den på 65 år som gjelder i dag.

Pensjonskravet er delvis begrunnet i hensynet til helse, miljø og sikkerhet (HMS) og det vises bl.a. til ansattes tap av helsesertifikat.

OLF viser til at det er myndighetenes som fastsetter rammevilkårene for HMS på sokkelen. Tariffoppgjørene er tradisjonelt ikke arena for fastsetting av HMS standarder, men fastsetting av lønns- og arbeidsvilkår.

Det kan for øvrig opplyses at tap av helsesertifikat ikke er spesifikt knyttet til alder. OLF kan derfor ikke se at tap av helsesertifikat isolert sett gir grunnlag for å sette ned pensjonsalderen på sokkelen.

NOPEF som er den største fagforeningen for ansatte på sokkelen, har ikke krevet pensjonsordninger utover det AFP gir. I forhandlingene med NOPEF ble det prioritert å etablere fleksible arbeidstidsordninger for eldre arbeidstakere. Slike ordninger inngår i årets sokkeloppgjør og i tilbudet til OFS og Lederne.

4. RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER

4.1 Økonomisk ramme for oppgjøret – tilbud og krav

Gjennomsnittlig regulativlønn (inklusive feriepenge) i dette tariffområdet – som omfatter arbeider NOPEF, OFS og Lederne – er på kr 390 000. Legger en til B-delen som utgjør i gjennomsnitt 15% av regulativlønnen, er den gjennomsnittlige årslønnen, inklusive feriepenge, i dag på kr 448 500. I tariffområdet er det 5851 ansatte slik at den totale lønnsmassen er på 2,624 milliarder kr.

OFS har et krav om en utredning av nedsatt pensjonsalder. I tilfelle et krav om nedsatt pensjonsalder imøtekommes, vil det ha en kostnad som er vanskelig å beregne.

Den økonomiske situasjonen i Norge er for tiden god. Årsakene er flere, som høye oljeinntekter, oppgangstider hos våre handelspartnere, men også moderate inntektsoppgjør på 1990-tallet. Dersom den økonomiske utviklingen i Norge skal fortsette i det gode sporet den har vært inne i, er det viktig at lønnsveksten i Norge ikke avviker for sterkt fra hva den er i andre land. Lønnsveksten som følger av årets

inntektsoppgjør, er i overkant av hva den er i andre land. Inntektsoppgjøret i år kan følgelig bidra til at den gunstige situasjonen som landet er inne i, kan forverres. Det er derfor viktig at arbeidsmarkedet ikke gjøres strammere og at lønnsveksten ikke blir enda sterkere.

Et viktig problem i dagens Norge er mangel på arbeidskraft. En lavere pensjonsalder i Nordsjøen kan lett gi smittefakter til andre grupper i landet. En lavere pensjonsalder i landet kan bidra til å redusere tilgangen på norsk arbeidskraft. Færre oppgaver kan bli løst i landet og et strammere arbeidsmarked kan lett føre til lønnsøkninger som igjen vil gi den konkurranseutsatte sektoren økte kostnader med nedbemanning som følger.

4.2 Nærmere om den aktuelle tvist

4.2.1 Kravet fra Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS)

I den aktuelle sak har OFS fremmet krav om endring på ett punkt i den foreliggende overenskomst med Oljeindustriens Landsforening (OLF), nemlig gjennom fremsettelsen av et nytt punkt IV vedrørende etablering av en fleksibel pensjonsordning fra 57 år, med en ytelse på 66% av pensjonsgrunnlaget og med ikrafttreden innen 1. juli 2001.

Påstanden er utformet etter at OFS var kjent med at OLF ville nedlegge påstand om at Sokkelavtalen skal forlenges overensstemmende med de endringer i tariffavtalen som OLF og NOPEF er blitt enige om. Dette innebærer at nemnda kun skal behandle spørsmålet om pensjonsordning, idet partene for øvrig binder nemnda gjennom påstandene, jf. tvistemålsloven § 85. Det kan tilføyes at under de forutgående forhandlinger mellom partene gikk heller ikke OFS inn i realitetsdrøftelser mht. de øvrige punkt i overenskomsten.

Rikslønnsnemndas flertall – de nøytrale medlemmer Husby, Strøm og Evensen Norum samt det partsoppnevnte medlem Gaasemyr – vil bemerke:

Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalder var også tvistepunkt mellom partene under behandlingen i Rikslønnsnemnda i tilknytning til tariffrevisjonen i 1994. OFS nedla den gang påstand om at pensjonsalderen for ansatte i petroleumsvirksomheten offshore skulle senkes til 60 år, med mulig fleksibilitet til fratreden mellom 57 og 62 år. I anledning dette krav uttalte Rikslønnsnemndas nøytrale medlemmer:

"Kravet om nedsatt pensjonsalder er utvilsomt det viktigste kravet fra OFS' side ved årets tariffoppgjør. Kravet er for nemnda fremført med tyngde og under henvisning til undersøkelser som hevdes å vise at offshore-ansatte er utsatt for en rekke, særlige helsepåkjenninger som gjør en nedsatt pensjonsalder berettiget. (Pensjonsalderen er i dag 65 år i operatørselskapene og 67 år i forpleinings- og oljeboringsbedriftene.) Det er ikke vanskelig på common sense-basis å forestille seg at arbeidsrytmen på sokkelen og de særlige sikkerhetsbehov som gjør seg gjeldende der ute, stiller særlig store krav til arbeidstakernes helse. Disse krav føles naturlig nok tyngre jo eldre arbeidstakerne er. Det er fremhevet for nemnda at en rekke eldre arbeidstakere taper sine helsesertifikater. Alternativene for disse synes i stor utstrekning å være uførepensjon, attføringspenger eller arbeidsledighet på land. "Loss of licence"- ordningen gir bare en

begrenset økonomisk hjelp. Disse medlemmer vil imidlertid peke på at de offentlige myndigheter med ansvar for sikkerhet og helse for arbeidstakere på sokkelen nylig har tatt fatt i disse problemstillinger. I et brev av 6. mai d.å. fra Kommunal- og arbeidsdepartementet til Oljedirektoratet rettes oppmerksomheten mot to forslag vedrørende pensjonsalder i Nordsjøen og mot kommunalkomiteens merknader i Innst. S. til Stortingsmeldingen (1992-93) om sikkerhet og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel. I disse merknader peker kommunalkomiteen bl.a. på de informasjonen komiteen har mottatt under befarings i Oljedirektoratet og Phillips Petroleum Company Norway om at "flertallet av arbeidstakerne på de eldre innretningene, f. eks. Ekofiskfeltet, ikke vil oppnå etablert pensjonsalder med sine helsesertifikater". Departementet reiser flere spørsmål til Oljedirektoratet om eldre arbeidstakers forhold til helsesertifikatene, og hvordan disse behandles av arbeidsgiver etter at de har mistet sertifikatet. I brevet ber departementet om "tilbakemelding" innen 1. oktober d.å. Departementet mottok slikt svar 30. oktober d.å. Disse medlemmer konstaterer at eldre arbeidstakers situasjon på sokkelen derved er under kartlegging hos de ansvarlige myndigheter, og går uten videre ut fra at spørsmålet om nedsatt pensjonsalder blir vurdert i lys av den informasjon som kommer frem. Disse medlemmer finner det i denne sammenheng ikke riktig at Rikslønnsnemnda uttaler seg om pensjonsalderen. Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen må vurderes i en bred sosialpolitisk sammenheng hvor bl. a. forholdet til andre gruppers særaldersgrenser inngår. Disse medlemmer kan ikke se at Rikslønnsnemnda er den rette instans til å foreta en slik vurdering."

Det partsoppnevnte medlem fra OLF, samt de ikke stemmeberettigede medlemmer av nemnda fra LO og NHO sluttet seg til ovenstående.

Under prosedyren i nærværende sak er det avklart at arbeidstakerne på sokkelen har rett til å fratruke ved fylte 62 år. På dette punkt har bedriftene påtatt seg en tariffmessig forpliktelse, som faller utenfor den offentlige finansiering av AFP-ordningen som følge av særaldersgrensen på 65 år. I tillegg har bedriftene egne administrative ordninger, bl.a. gavepensjon på 1G. Dette er gjort for å gjøre AFP-ordningen interessant for disse arbeidstakerne da de ellers har et høyt lønnsnivå.

Ved årsskiftet vil ny lov vedrørende foretakspensjon tre i kraft. Videre skal Stortinget høsten 2000 også behandle lov om innskuddspensjon. Disse gir både utfordringer og nye muligheter for bedriftene til å finne optimale løsninger.

Helse, miljø og sikkerhet på sokkelen ivaretas gjennom lov og forskrifter.

Det må videre fremholdes at en imøtekommelse av pensjonskravet vil representere en meget stor kostnadsøkning for selskapene, samtidig som dette vil kunne ha en smitteeffekt til landbasert virksomhet.

Flertallet finner at kravet fra OFS ikke kan tas til følge og viser til den begrunnelse som ble gitt i 1994-tvisten, og som fortsatt er en adekvat begrunnelse. I tillegg kommer de forhold som er nevnt ovenfor. Etter dette blir OLFs påstand tatt til følge. Nevnte

organisasjon har under hovedforhandlingen foretatt kosmetiske endringer i påstanden i forhold til det tilbud som ble fremsatt under forhandlingene, men dette innebærer ingen realitetsendring sammenholdt med det NOPEF har akseptert av endringer i den tidligere overenskomst.

Påstanden fra OLF innebærer også en protokolltilførsel, som ikke skal inntas i sokkelavtalen, som omhandler "Oljeindustriens omdømme". På dette punkt er det nedlagt en prinsipal og subsidiær påstand, og OLF har gitt uttrykk for at valgetten på dette punkt tilligger arbeidstakerorganisasjonen. Under nemndsbehandlingen har OFS meddelt at man foretrekker den subsidiære løsning, slik at det aktuelle beløp kr 420 kanaliseres direkte til medlemmene. Flertallet tar dette til etterretning.

Det kan nevnes at sammen med tvistesaken mellom OLF og OFS har Rikslønnsnemnda også behandlet tvistesak mellom samme arbeidsgiver og Lederene vedrørende sokkelen, om bl.a. samme spørsmål. Lederens krav er avdempet i forhold til OFS' krav, idet påstanden lyder:

"Bare en mindre andel av de arbeidstakere som omfattes av denne avtale har utsikt til å kunne stå i sine stillinger til nåværende pensjonsalder på 65 år.

Partene forpliktes til i løpet av inneværende tariffperiode i fellesskap å utrede en ordning med redusert og fleksibel pensjonsalder. Under dette arbeidet skal partene invitere andre berørte organisasjoner til å delta, og partene skal i fellesskap ta initiativ overfor myndighetene for å få en lavere særaldersgrense."

Ved Rikslønnsnemndas kjennelse av 12. september 2000 i sak 3/2000 er Ledernes krav ikke imøtekommet.

Medlemmet Nustad vil bemerke:

Dette medlem finner det fullstendig uhensiktsmessig å kommentere de enkelte punkter i kjennelsen. Dette med bakgrunn i at kjennelsen preges av ensidighet og et unyansert syn i nemnda. Flertallet unnlater å forholde seg til realitetene bak OFS sitt krav, og velger å gi NHO/OLF medhold på samtlige påstander. Dette til tross for at OFS kan dokumentere at oljeindustrien på norsk sokkel er en storforbruker av menneskelige ressurser hvor 70 – 90 % av arbeidstakerne ikke vil kunne oppnå nåværende pensjonsalder.

OFS har også registrert at nemnda ikke vil forholde seg til det faktum at NHO/OLF bryter tariffavtalens § 4.2A, punkt 2 a og b, samt de forutsetninger som ligger i forarbeidene til at lokal lønnsdannelse i operatørselskapene ble akseptert, når nemnda forholder seg til NHO/OLF sin påstand i slutningens punkt 4.1.

Lønnsgruppeplassering.

Rikslønnsnemnda er satt til å fastsette en ny tariffavtale etter en lovlig konflikt mellom to avtaleparter. Det vil si en ny tariffavtale for perioden 1.juni 2000 til 31.mai 2002.

Nemnda har intet saklig grunnlag for å opprettholde en tvilsom praksis med å "straffe" arbeidstakerne ved å utsette virkepunktet for overenskomsten. Nemndas praksis på dette punkt er verken konsistent eller saklig begrunnet. I tillegg til den ulovlige deprivering av rettigheter som tvungen voldgift utgjør er det intet grunnlag for en ensidig "avstraffing" av arbeidstakerne ved et forsinket iverksettingstidspunkt. Særlig gjør dette seg gjeldende hvor det er arbeidsgiverens lockout som er grunnlaget for streikeforbudet med henvisning av tvisten til Rikslønnsnemnda..

Denne praksis er videre kritikkverdig fordi arbeidsgiverne gis ytterligere motiv til ikke å inngå i reelle forhandlinger med OFS. Dersom partenes forhandlings- og kamprett hadde vært reell ville også virketidspunktet vært gjenstand for løsning partene i mellom, og ikke slik som nå ensidig i den ene parts favør.

Det er i dag heller ingen grunn til ikke å etterberegne variable tillegg. Med databaserte lønssystemer er det ingen faktisk begrunnelse for ikke å etterbetale disse fra avtalens virketidspunkt. Praktiske innsigelser mot etterbetaling blir derfor meningsløse. Rikslønnsnemndas arkaiske standpunkt blir imidlertid et ytterligere økonomisk incitament til arbeidsgiverne for ikke å komme til omforhandlede løsninger.

Dette medlem mener Rikslønnsnemnda har utspilt sin rolle og bør ikke aksepteres i et demokratisk samfunn. Dette er tiende gang tvungen lønnsnemnd er blitt benyttet mot OFS. Den norske regjering bryter internasjonale konvensjoner som skal sikre innbyggerne grunnleggende demokratiske rettigheter, og ikke det motsatte som i dette tilfelle. Rikslønnsnemnda fremstår ikke som en problemløser, men som en konfliktskaper det norske samfunn ikke kan være tjent med.

Medlemmene Flaat og Gaasemyr tar avstand fra medlemmet Nustads beskrivelse av forholdene.

4.2.2 Virkningstidspunkt

Rikslønnsnemnda har også for dette punkts vedkommende delt seg i det samme flertall og mindretall som under pkt. 4.2.1.

Flertallet vil presisere at det følger av sikker praksis at virkningstidspunktet for det generelle tillegget settes i samsvar med tidspunktet for gjenopptagelse av arbeidet. I nærværende sak er det 23. juni 2000.

Det er også sikker praksis for at det generelle tillegget ikke gjøres gjeldende for ansatte som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer m.v. for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.

Medlemmet Nustad viser også for dette punkt. til OFS' anførsler og påstand.

*****

Etter dette blir kjennelse å avsi i samsvar med flertallets oppfatning.

Medlemmene Balstad og Flaat slutter seg til flertallets begrunnelse og konklusjon.

III SLUTNING

1. Sokkelavtalen med OFS forlenges til og med 31.05.02 med følgende endringer:

3.4. Endring av arbeidsplan og arbeidssted.

Nytt 6 ledd:

”Partene på den enkelte bedrift avtaler nærmere retningslinjer for praktiseringen av ovenstående bestemmelse. Retningslinjene skal ikke forringe etablert praksis i den enkelte bedrift eller være i strid med bestemmelsens ordlyd”.

Gjeldende 6 ledd blir nytt 7 ledd

4.1. Lønnsgruppeplassering

For forpleiningsbedriftene og forpleiningsansatte i operatørbedriftene gjelder:

Nytt pkt:

B1 Kokk, Baker og Konditor m/ fagbrev

B Renholdsleder

Annet ledd:

Lønnen for stuerter/forpleiningssjefer og fagleder fastsettes .....

For oljeboringsbedriftene gjelder:

Nytt pkt:

A Riggelektriker

B1 Rigg mekaniker, Boreassistent

4.2. Lønnstabell

Det gis et generelt tillegg på kr 8700,- pr år tillagt lønnstabellens linje 2, dvs at tillegget er inklusiv sokkelkompensasjon og feriepenger.

Ny lønnstabell tas inn pkt 4.2

4.A. Bedriftstilpasset lønnsystem for operatørbedrifter

Nytt 7 ledd:

"Ordningen er en prøveordning for tariffperioden 2000 - 2002"

8. Skift/natttillegg

Nytt 1 og 2 ledd:

"For skift og nattarbeid utbetales et tillegg på kr. 38,50 pr time arbeidet i tidsrommet utenom dagarbeidstiden (jfr.pkt 3.1). Det betales ikke tillegg for timer som er godtgjort med overtidsbetaling i.h.t. pkt 6.2 (arbeid utover 12 timer i døgnet).

Ved behov for konferansetid mellom arbeidstakere på minimum 15 minutter pr skift innenfor helkontinuerlige skiftordninger er skift-/natttillegget kr 43,50 pr time"

12. Ferie og feriepenger

Nytt 5 ledd:

"Avtalefestet ferie gis iht bilag. Tilsvarende NHO – LO

Merknad:

Avtalefestet ferie avvikles i friperiodene i løpet av ferieåret.

Fra 01.01.01:

Som følge av utvidet ferie fremkommer lønnstabellens linje 1 ved å dele lønnstabellens linje 2 med faktor 1,111

Fra 01.01.02:

Som følge av utvidet ferie fremkommer lønnstabellens linje 1 ved å dele lønnstabellens linje 2 med faktor 1,12

De sentrale parter har i årets oppgjør blitt enige om at for sokkeloverenskomstene skal den avtalefestede ferie legges i arbeidssyklusenes friperioder. Med arbeidsplaner 2-3-2-4 innebærer dette at den gjennomsnittlige årlige arbeidstid i år 2002 vil være 11 timer lenger enn tariffert arbeidstid. Fra 01.01.02 kompenseres det gjennomsnittlige antall timer iht. fastlagt turnusplan utover 1582 timer med en fast kompensasjon på 11 overtidstimer i det enkelte år.

Knyttet til eldre arbeidstakere og arbeidstakere med nedsatt helse kan partene lokalt etablere arbeidsrotasjoner med færre arbeidede timer enn et normalt årsverk. Slike rotasjoner må baseres på at partene på den enkelte bedrift inngår avtale om at for lite arbeidet tid skal avregnes ved at det gjøres fradrag i lønn som tilsvarer timereduksjonen. Tilsvarende må gjelde dersom slike ordninger gjennomføres utfra andre behov."

14. Helligdagsgodtgjørelse.

Nytt første ledd:

"Ansatte som er på sokkelen på følgende dager godtgjøres med kr 1.250,- pr dag:"

28. "Lønnstillegg 2001" (Erstatter gammelt pkt 28, Reguleringsbestemmelse)

"Generelt tillegg kr 1,- pr time"

Nytt pkt 29.

"Fleksibilitet

Rikslønnsnemndas kjennelse 3/2000

Der partene lokalt er enige om det, kan det som en forsøksordning iverksettes bedriftstilpassede ordninger som går ut over overenskomstens bestemmelser for så vidt gjelder arbeidstid og godtgjørelser for dette. Slike ordninger skal forelegges forbund og landsforening til godkjennelse.

Det er adgang til å gjennomsnittsberegne arbeidstiden etter reglene i Arbeidsmiljølovens § 47. Tariffavtalens parter kan bidra til at slike avtaler etableres.

Det kan foreligge individuelle behov for avvikende arbeidstidsordninger, fritidsønsker m.v. Slike ordninger avtales med den enkelte eller de tillitsvalgte, for eksempel i form av gjennomsnittsberegnet arbeidstid eller timekontoordning. Individuelle avtaler står tilbake for avtaler inngått med de tillitsvalgte.”

31 Ikrafttreden - varighet

Overenskomsten gjelder fra tidspunktet for Rikslønnsnemndas kjennelse til og med 31.05.2002 og videre ett år om gangen dersom ikke en av partene skriftlig har sagt avtalen opp med to – 2 – måneders varsel.

32 Overenskomstens omfang

Denne overenskomst omfatter for tiden følgende bedrifter:

Operatørbedrifter:

BP Amoco Norge UA

Elf Petroleum Norge as

Statoil

Norsk Hydro ASA

A/S Norske Shell

Esso Norge AS

Oljeboringsbedrifter:

Procon Drilling Services AS

Forpleiningsbedrifter:

Eurest Support Services AS

Universal Kelvin Norway AS

BILAG

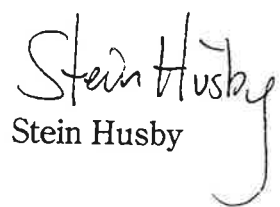
Nytt:

Avtalefestet ferie

2. Protokolltilførsel (tas ikke inn i sokkelavtalen)
20 øre pr time omregnet til kr 420,- pr år overføres til medlemmer av OFS som omfattes av sokkelavtalen. Beløpet utbetales som et kontantbeløp pr 01.10 hver år i tariffperioden
3. Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt. Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for ansatte som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.

Rikslønnsnemndas kjennelse 3/2000

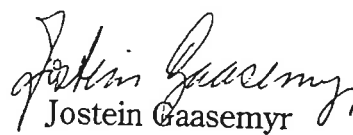
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer mv. for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.

Stein Husby

Steinar Strøm

Anne-Britt Evensen Norum

Terje Nustad

Jostein Gaasemyr

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Jan Balstad

Gunnar Flaot

